

I.ÜNİTE :BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

OSMANLI DEVLETİNDE ORTAYA ÇIKAN FİKİR AKIMLARI

Sanayi İnkılabı ve Fransız İhtilalinin Osmanlı üzerinde yarattığı sosyal ekonomik ve siyasi olumsuzlukları ortadan kaldırmak için bazı aydın ve yöneticiler bazı fikirler ortaya atmıştır.

Osmanlıcılık	<p>-Osmanlıcılık fikri Osmanlı Devleti sınırları içinde yaşayan milletleri dil, din, ırk ve mezhep farkı gözetmeksizin kanun önünde eşit görerek tüm toplumları bir arada tutmayı savunan fikir akımıdır.</p> <p>-Ortaya çıkan bu fikir akımı Osmanlı devletinde Tanzimat Fermanı, Islahat Fermanı ve Kanun-i Esasi'nin ilan edilmesini sağlayarak Osmanlıda Meşrutiyete geçilmesine neden olmuştur.</p> <p>-Bu fikri savunan kişiler: Ziya Paşa Mithat Paşa Namık Kemal gibi Jön Türkler olarak adlandırılan aydınlardır. Tüm çabalara rağmen Balkan milletlerinin isyan ederek Osmanlı Devletinden ayrılması ile bu fikir akımı önemini kaybetmiştir.</p>
İslamcılık (Ümmetçilik)	<p>Bu akımın amacı Dünya Müslümanlarını halifelik makamının çatısı altında birleştirmektir. Bu akım, II. Abdülhamit tarafından da desteklenmiş ve devletin resmi politikası haline getirilmiştir. Önemli savunucusu Mehmet Akif Ersoy'dur.1.dünya savaşında Arapların İngilizler ile işbirliği yapıp Osmanlıya karşı savaşmasıyla İslamcılık fikride başarısız olmuştur.</p>
Türkçülük	<p>Osmanlı Devleti sınırları içinde yaşayan tüm Türkleri dil,edebiyat tarih ve kültür birliği etrafında birleştirmeyi amaçlamıştır. Ziya Gökalp, Mehmet Emin Yurdakul, Yusuf Akçura ve İsmail Gaspiralı önemli savunucularıdır. Osmanlı Devletinin dağılmasını engelleyememiş fakat Türkiye Cumhuriyetini kurulmasında etkili olmuştur.</p>
Batıcılık	<p>Batının özellikle bilim ve teknik alanda öne çıkması Osmanlının bu özelliklerin gerisinde kalması sonucu Osmanlıda Batının örnek alındığı bir fikir akımıdır.Önemli savunucusu Tevfik Fikret'tir Atatürk Dönemi'nde İnkılaplar yapılırken bu düşünce akımı etkili olmuştur.</p>

OSMANLI DEVLETİN'DE DAĞILMAYI ÖNLEMELİK İÇİN YAPILAN ISLAHATLAR

Tanzimat Fermanı(1839)	<p>İsyanları önleye bilmek ve dağılan milletleri tekrar bir arada tutmak için Osmanlı Padişahı Abdülmecit tarafından (3 Kasım 1839)ilan edilmiştir. Mustafa Reşid Paşa tarafından okunan fermanın diğer adı Gülhane Hatt-ı Hümayunu 'dur. Tüm vatandaşların can, mal ve namus güvenliğinin sağlanması, yargılamanın açık ve adil olması, vergide adalet,dört yıl mecburi askerlik,rüşvetin ve kayırmanın ortadan kaldırılması gibi kararlar alınmıştır.</p>
Islahat Fermanı (1856):	<p>Tanzimat Fermanı'nda tanınan hakları yeterli görmeyen Avrupalı Devletlerin baskısı sonucu 1856'da Abdülmecit tarafından bu ferman yayınlanmıştır. Amacı Osmanlı topraklarında bulunan gayri Müslimlere fazladan haklar vererek dağılmanın önüne geçmekti. Fakat bu ferman da isyanların önlenmesinde etkili olmadı.</p>
1.Meşrutiyet	<p>1876 yılında 2.Abdülhamit tarafından ilan edilen ve mutlak monarşiden meşruti monarşiye geçilen dönemdir. İlan edilmesinde aydınlardan oluşan Jön Türklerin (Genç Osmanlılar) etkisi vardır. 1.meşrutiyetin ilanı ile birlikte Osmanlı devletinin ilk anayasası olan Kanun-i Esasi kabul edilmiş böylece anayasal düzene geçilmiştir.2.abdülhamit 93 harbinin(Osm. Rus savaşı)bahane ederek meclisi kapatmıştır.</p>
2. Meşrutiyet	<p>Askerlerden oluşan İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin baskısı sonucu 2.Abdülhamit 1908 yılında 2.Meşrutiyeti ilan etmiş ve Mebusan Meclisini açarak Kanun-i Esasiyi tekrar yürürlüğe koymuştur. Böylece halkın yönetime katılması yeniden sağlanmış oldu.</p>

-Kanuni Esasi ile Osmanlı Devleti'nde anayasal düzene geçilmiştir.

-II. Meşrutiyetin ilan edilmesinde etkili olan siyasi parti Vatan ve Hürriyet partisidir.

-Osmanlı Devleti'nde atılan demokratik adımların ön önemli amaçlarından biri de azınlıkların çıkardığı isyanları engellemektir.

-Tanzimat ve Islahat fermanları Sultan Abdulmecit Han zamanında ilan edilmiştir.

-Türkiye Cumhuriyetinin kurulmasında etki olan fikir akımı Batıcılıktır.

Çoktan Seçmeli Sorular -

1- 1876'da ilan edilen anayasa (Kanun-i Esasi) ile Türk tarihinde yeni bir döneme geçilmiş oldu. Devlet, artık padişahın kişisel isteklerine göre değil anayasadaki kurallara göre yönetilecektir. Anayasada kişiler arası eşitlik, mal ve konut dokunulmazlığı, eğitim hakkı, vicdan hürriyeti, basın hürriyeti ve mahkemelerin bağımsızlığı gibi kişi hak ve hürriyetlerine yer verilmiştir.

Buna göre Kanun-i Esasi'nin ilanı ile aşağıdakilerden hangisinin amaçlandığı söylenemez?

- A) Temel hakları korumak
- B) Anayasal düzene geçmek
- C) Yargı bağımsızlığını sağlamak
- D) Padişah otoritesini güçlendirmek

2-Osmanlı Devleti'nin çöküş sürecinde devletin varlığını sürdürmek ve dağılmasını önlemek için bazı fikir akımları geliştirilmiştir. Bu fikir akımlarından biri de Osmanlıcılıktır. Osmanlıcılık akımı, Osmanlı Devleti sınırları içinde yaşayanları hangi din ve soydan olursa olsun kaynaştırarak bir "Osmanlı Milleti" oluşturmayı amaçlamıştır. Ancak Osmanlıcılığın gerçekçi bir çözüm olmadığı kısa sürede görülmüştür.

Buna göre aşağıdaki gelişmelerden hangisi Osmanlıcılık akımının geçerliliğini yitirmiş olduğunun bir göstergesidir?

- A) Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşında İttifak Devletleri yanında savaşa girmesi
- B) Müslüman olmayanlara bütün devlet memurluklarına atanabilme hakkının verilmesi
- C) Mebusan Meclisinde tüm Osmanlı unsurlarına temsil hakkının verilmiş olması
- D) Balkan milletlerinin isyan edip Osmanlı Devleti'nden ayrılması

3-Mustafa Kemal, Batı'daki bilimsel ve teknolojik gelişmelerden istifade etmenin gerekli olduğuna inanmıştır.

Mustafa Kemal'in bu düşüncelerinin aşağıdaki fikir insanlarından hangisinin düşünceleriyle daha fazla benzerlik göstermesi beklenebilir?

- A) Mehmet Emin Yurdakul
- B) Ziya Gökalp
- C) Tevfik Fikret
- D) Namık Kemal

4-Osmanlıcılık: Osmanlı topraklarında yaşayan herkes Osmanlı vatandaşdır.

Türkçülük: Osmanlı'nın kurtuluşu Türklere öncelik vermekle mümkündür.

İslamcılık: Osmanlı Devleti ancak İslamiyet'e sıkı sıkı bağlanarak kurtulabilir.

Yukarıda verilen bilgiler ışığında 19. yüzyıl Osmanlısı için söylenebilecek ortak yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Osmanlı Devleti'nde ortaya çıkan olumsuz tablodan kurtulabilmek için birçok fikir akımı ortaya atılmıştır.
- B) Türkçülük Osmanlı için tek çözümdür.
- C) İslamcılık Osmanlı'nın devlet politikası olarak uygulanmıştır.
- D) Osmanlıcılık I. Dünya Savaşı'nda çökmüştür.

5-19.yy'da Osmanlı'dan ayrılarak kendi ulus devletlerini kurmak isteyen azınlıklar isyan çıkarmış bu durum Osmanlı Devleti'nin parçalanma sürecini hızlandırmıştır. Osmanlı aydınları devletin parçalanmasını engellemek için dil, din, ırk ayrımı gözetmeden herkese eşit hakların verilmesini savunmuşlardır

Verilen bu bilgiye dayanarak Osmanlı Devleti'nde isyanlara sebep olan akım ile Osmanlı aydınlarının savundukları fikir akımı aşağıdakilerden hangisinde doğru eşleştirilmiştir?

- A. Osmanlıcılık Batıcılık
- B. Milliyetçilik Osmanlıcılık
- C. Batıcılık Ümmetçilik
- D. Ümmetçilik Batıcılık

6-Tanzimat Fermanı sadece iç dinamiklerden kaynaklanmış olamaz. Osmanlı Devleti'nin zayıflamasıyla birlikte, ülkedeki gayrimüslimler üzerindeki hâkimiyetim artırmak isteyen Batılı ülkelerin de tesiri son derece önemlidir" diyen bir tarihçi Tanzimat Fermanı'nın hangi özelliğine vurgu yapmaktadır?

- A) Can ve mal güvenliğim devlet güvencesine alması
- B) Azınlıkları kanun önünde eşit kabul eden bir belge oluşu
- C) Ferman'ın ilanında yabancı devletlerin etkisinin bulunması
- D) Osmanlı'nın dağılmasının önüne geçmek için alınan bir tedbir olması

CEVAPLAR